

2. Undervisningsplan, gemensam del

Undervisningsplanen beskriver generellt hur undervisningen är tänkt att genomföras så att målen i utbildningsplanen nås.

2.1 Personlig körförmåga

Den som ska genomgå grundutbildning för förarprovare måste först visa sin förmåga att köra fordon genom ett praktiskt test med godkänt resultat, se TSFS 2012:61, 3 kap. 3 §.

Syfte och mål

Denna delkurs syftar till att kontrollera kursdeltagarens körskicklighet samt att kontrollera att deltagaren har tillräckliga kunskaper, färdigheter och insikter om den aktuella fordonstypen och i att köra den.

Det praktiska testet ska genomföras enligt Transportstyrelsens föreskrifter om förarprov dvs. som ett vanligt körprov, dock med den kravnivå som gäller vid ”körtest” till förarprövarutbildning och dokumenteras i körtestprotokollet utifrån den 6-gradiga bedömningsskalan¹. Vissa undantag från provfordonskraven kan göras t ex. kravet på dubbelkommando eller slutna lådkonstruktion för behörigheten CE.

När körningen är avslutad så får kursdeltagaren med sig en dokumentation där det framgår om körningen är godkänd eller ej. Praktiskt test bokas hos Trafikverket Förarprov.

Innehåll

Fordonskännedom/säkerhetskontroll

- styrning
- belysning
- bilens varningssystem
- hjul och däck

Tekniskt handhavande

- bromsar

Körning i trafik och på landsväg

- fordonskännedom och manövrering
- sparsam körning
- trafikregler
- trafiksäkerhet och beteende

¹ Förarprovs bedömningsskala

1. Underkänt. Mycket dålig körning med genomgående stora brister
2. Underkänt. Dålig körning med brister som oftast är spridda över flera kompetensområden
3. Underkänt. Isolerad brist/brister som är av betydelse för trafiksäkerheten. (Ett ”gränsfall”, nära godkänt men väger över till underkänt)
4. Godkänt. Enstaka brister som är av liten betydelse för trafiksäkerheten. (Ett ”gränsfall” som i en helhetsbedömning anses godkänt)
5. Godkänt. Bra körning
6. Godkänt. Genomgående mycket bra körning (rutinerad och smidig körning men behöver inte vara felfri)

Krav för att bli godkänd

För att en person ska bli godkänd ska helhetsintrycket av körningen motsvara minst betyg 5 enligt 6-gradiga bedömningsskalan. Intyg på godkänt ”körtest” uppvisas och sändes till Trafikverksskolan innan kursstart.

2.2 Kunskaper och insikter om körförmåga och bedömning

En förarprövare måste ta hänsyn till många faktorer vid planering av ett körprov. En viktig del är att förstå hur människor uppträder och reagerar i olika trafikmiljöer beroende på personlighet, ålder och kön. Förarprövaren måste också ha förståelse för sin personlighet och insikt i hur den påverkar hans eller hennes eget agerande, till exempel hur man kan påverkas av olika människor och hur eget bemötande, personlighet och samtalsteknik kan påverka det mänskliga mötet.

Syfte och mål

Denna delkurs syftar till att öka kursdeltagarens kunskaper, färdigheter och insikter i och kring körprovets olika trafikpsykologiska faktorer. Kursen tar upp hur olika faktorer kan påverka provsituationen samt vilka föreskrifter, regler och kriterier som styr bedömningen av körprovet. Målet är uppnått då kursdeltagaren självständigt och utan handledning använder sig av en god samtalsmetodik och kan tillämpa sina kunskaper i kommunikation för att skapa tydlighet och en positiv atmosfär i det mänskliga mötet. Kursdeltagaren ska kunna genomföra bedömningar av förarprov på ett enhetligt, kundvänligt och rättssäkert sätt. Kursdeltagaren ska även kunna genomföra förarprovet på ett förtroendegivande, lyhört och tydligt sätt så att körkortsaspiranterna oavsett resultat känner att det är prestationen och inte människan bedöms.

Innehåll

Teori om trafikbeteende, riskmedvetande och undvikande av olyckor:

- personlighet – förarbeteende, grupptryck och den sociala trafikanten
- perception och trafikmiljöns utformning
- samtalsmetodik, kommunikation, inläring och bemötande
- den kursplan som bedömningskriterierna bygger på
- krav på körprov enligt respektive provföreskrift och relevant lagstiftning om körkort och förarprov, relevanta föreskrifter om förarprov B, körkortets utformning och innehåll, introduktionsutbildning för privat övningskörning
- relevant Trafiklagstiftning, såväl EU-lagstiftning som nationell lagstiftning, samt förklarande riktlinjer för tolkning, prioriterade delar ur Sveriges trafikförfattningar och förståelse för uppbyggnaden av lagar, förordningar och föreskrifter
- legitimationers äkthet enligt SKL
- bedömningsteori, bedömningsteknik och defensiv körning
- Skolverkets författningar²

Undervisningsform

Som utbildningsmetoder under de teoretiska lektionerna används föreläsningar, grupparbeten, fallstudier och rollspel.

Ämnesområdena integreras även i andra delkurser.

Undervisningsmaterial

- relevant lagstiftning om körkort och förarprov
- Skolverkets författningar²

² Skolverkets författningar

SKOLFS 2010:41 Skolverkets föreskrifter om kurser för fordon- och transportprogrammet; Grundföreskrift. Ändrad genom (SKOLFS 2011:70, SKOLFS 2013:22 och SKOLFS 2013:139).

SKOLFS 2010:225 Skolverkets föreskrifter om ämnesplaner för ämnet persontransporter i gymnasieskolan; Grundföreskrift. Ändrad genom (SKOLFS 2012:86).

SKOLFS 2011:123 Skolverkets föreskrifter om betygskatalog; Grundföreskrift. Ändrad genom (SKOLFS 2012:21, SKOLFS 2013:6, SKOLFS 2013:149 och SKOLFS 2014:21).

SFS 2011:1108 Förordningen om vuxenutbildning. Ändringshänvisningar SFS 2012:107, SFS 2012:500, SFS 2012:746, SFS 2013:360, SFS 2013:700, SFS 2013:750 och SFS 2014:98.

SKOLFS 2010:218 Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet godshantering i gymnasieskolan. Grundföreskrift. Ändrad genom (SKOLFS 2012:85).

SKOLFS 2010:226 Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet transportteknik i gymnasieskolan. Grundföreskrift. Ändrad genom (SKOLFS 2012:87).

Krav för att bli godkänd

För att bli godkänd krävs godkänt resultat på teoretiska tester, med och utan hjälpmedel, skriftligt, muntligt eller både skriftligt och muntligt. För godkännande krävs 70 procent av maximal poängsumma.

2.3 Bedömningsförmåga

Syfte och mål

Denna delkurs syftar till att öka kursdeltagarens kunskaper, färdigheter och insikter utifrån situationer som en förarprövare kan ställas inför. Kursen syftar även till att deltagaren ska få kunskap om vilka styrande dokument som reglerar förarprövarens dagliga arbete samt förstå och förklara vilka moraliska och etiska situationer som kan uppstå i yrkesutövningen. Målet är att kursdeltagaren kan visa god förmåga att anpassa sitt bemötande och provupplägg utifrån varje enskild provad persons olika förutsättningar

Innehåll

Förmåga att korrekt iaktta samt övervaka och utvärdera körkortsaspirantens totala prestation.

Förarprövaren ska särskilt:

- ha en korrekt övergripande uppfattning av farliga situationer
- korrekt kunna fastställa orsaken till sådana situationer och kunna bedöma den sannolika följden av dem
- ha utvecklat sin förmåga att inse misstag
- ha kunskap om hur bemötande och samtals teknik kan påverka provsituationen
- visa enhetlighet och konsekvens i bedömningen samt ha kunskap om riktlinjer för genomförande av prov och bedömning
- ha förmåga att snabbt tillgodogöra sig information och dra ut de viktigaste punkterna samt visa framförhållning, kunna identifiera potentiella problem och utarbeta strategier för att hantera dem och kunna tillhandahålla direkt och konstruktiv återkoppling.

Undervisningsform

Undervisningen genomförs i form av

- teori: fallstudier, diskussioner och reflektioner på fiktiva körprov
- praktik: genom ”medåk” delta i Trafikverket Förarprovs provbedömningar i prov för tunga fordon. ”Medåk” om ca 8 timmar vardera, genomförs vid två tillfällen under kursen.

Ämnesområdena integreras även i andra delkurser.

Undervisningsmaterial

- relevant lagstiftning om körkort och förarprov
- NTF:s trafikförfattningar
- Skolverkets författningar³ under delkursen utdelat material.

Krav för att bli godkänd

SKOLFS 2012:8 Skolverkets föreskrifter om betygskatalog för vuxenutbildning. Grundföreskrift. Ändrad genom (SKOLFS 2012:88, SKOLFS 2013:150 och 2014:22). Stödmaterial ”Förarutbildning inom gymnasialutbildning och kommunal vuxenutbildning”

³ **Skolverkets författningar**

SKOLFS 2010:41 Skolverkets föreskrifter om kurser för fordon- och transportprogrammet

SKOLFS 2010:225 Skolverkets föreskrifter om ämnesplaner för ämnet persontransporter i gymnasieskolan

SFS 2011:1108 Förordningen om vuxenutbildning. 2013:360, SFS 2013:700, SFS 2013:750 och SFS 2014:98.

SKOLFS 2010:218 Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet godshantering i gymnasieskolan.

SKOLFS 2010:226 Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet transportteknik i gymnasieskolan.

Stödmaterial ”Förarutbildning inom gymnasialutbildning och kommunal vuxenutbildning

För att bli godkänd krävs ett längre arbete som genomförs på ordinarie arbetsplats med muntlig och skriftlig redovisning, i ämnet ”likheter och skillnader i förrättande av förarprov, utan delprov jämfört med förarprov med delprov”.

2.4 Kvaliteten på genomförandet av körprov

Förarprovaren ska ge ”den prövade” bästa förutsättningar och bemötande för att denne ska prestera så bra så möjligt genom att vara:

- förtroendeingivande – varje körkortsaspirant ska känna sig trygg i att förarprovaren är engagerad och gör allt för att skapa goda förutsättningar att genomföra provet
- lyhörd – den prövade ska känna att förarprovaren lyssnar på honom eller henne
- tydlig – den prövade ska känna sig trygg i att förarprovaren alltid kommunicerar på ett enkelt sätt.

Syfte och mål

Denna delkurs syftar till att kursdeltagaren ska få insikt, kunskap och träning i att utföra körprov med hög kvalitet. Kursdeltagaren ska förstå vikten av att vara mentalt förberedd, använda rätt kommunikationsteknik och hantera kroppsspråket för att förebygga hot och våld.

Målet efter avslutad kurs är att kursdeltagaren ska kunna genomföra körprov med hög kvalitet.

Innehåll

Kursdeltagaren ska

- hitta i regelverken kopplade till körkortsbehörigheterna B, C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D och DE.
- förstå och kunna förklara och tillämpa ledningsdokument för körkortsbehörigheterna B, C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D och DE.
- ha kunskaper om fordonsfysik, exempelvis fart, friktion, dynamik och energi, det vill säga alla de fysiska krafter som påverkar körningen
- kunna fastställa och meddela vad den sökande kan förvänta sig under provet genom att kommunicera tydligt och välja innehåll, stil och språk som är lämpligt med tanke på den sökande och sammanhanget samt kunna besvara sökandenas frågor (mental förberedelse om förutfattade meningar, attitydträning och rättsregler)
- ge tydlig återkoppling om provresultatet (kommunikationsteknik, kroppsspråk och försvarsmekanismer)
- behandla sökande med respekt och utan diskriminering, (kulturmöten och kulturella skillnader)
- veta hur man bör uppträda i hotfulla eller etiskt problematiska situationer, (konflikthantering, avlastningssamtal, avvikande beteenden och personlig säkerhet)

• Undervisningsform

Föreläsningar med diskussioner och reflektioner. Kursdeltagarens erfarenheter och insikter via det dagliga arbetet och ”medåken” diskuteras och reflekteras.

Ämnesområdena integreras även i andra delkurser.

Undervisningsmaterial

- relevant lagstiftning om körkort och förarprov
- NTF:s trafikförfattningar/Trafikverket Förarprov dokument Kundbemötande – Körprov 1.0
- Skolverkets författningar⁴
- under delkursen utdelat material.

⁴ Skolverkets författningar

SKOLFS 2010:41 Skolverkets föreskrifter om kurser för fordon- och transportprogrammet
SKOLFS 2010:225 Skolverkets föreskrifter om ämnesplaner för ämnet persontransporter i gymnasieskolan
SKOLFS 2011:123 Skolverkets föreskrifter om betygskatalog
SFS 2011:1108 Förordningen om vuxenutbildning.
SKOLFS 2010:218 Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet godshantering i gymnasieskolan.
SKOLFS 2010:226 Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet transportteknik i gymnasieskolan.
SKOLFS 2012:8 Skolverkets föreskrifter om betygskatalog för vuxenutbildning.
Stödmaterial ”Förarutbildning inom gymnasialutbildning och kommunal vuxenutbildning

Krav för att bli godkänd För att bli godkänd krävs att deltagaren ha haft ett aktivt deltagande vid diskussionstillfällena som genomförs med kursens lärare som moderatorer.

2.5 Kunskaper om fordonsteknik och fysik

Syfte och mål

Denna delkurs syftar till att öka kursdeltagarens kunskaper, färdigheter och insikter i och kring allmän fordonsteknik och fysik hos fordon av den typ som rätten att förrätta förarprov ska gälla.

Innehåll

Kursdeltagaren ska

- ha kunskaper om fordonsteknik, exempelvis styranordningar, däck, bromsar, belysning
- ha kunskaper om säkerhet i samband med lastning
- ha kännedom om gällande bestämmelser om skyddskläder
- kunna utläsa och tolka registreringsbevis och därigenom avgöra om provfordonen uppfyller kraven
- kunna bedöma fordonets skick och ge förslag på åtgärder och kunna avgöra om fordonskombinationen är i trafiksäkert skick
- kunna ge förutsättningar för koppling av dragfordon till släp samt säkerhetskontroll
- kunna genomföra en säkerhetskontroll med efterföljande samtal om säkerhetskontrollen
- kunna bedöma en fordonskombinations trafiksäkerhetsegenskaper med hänsyn till dess konstruktion och last
- känna till var man kan finna information om ny teknik inom området
- kunna iordningställa manöverbanor

Undervisningsform

Föreläsningar om relevant lagstiftning om körkort och förarprov. Ämnesområdena integreras även i andra delkurser.

Krav för att bli godkänd

För att bli godkänd krävs:

- deltagande genom ”medåk” i Trafikverket Förarprovs provbedömningar i prov för tunga fordon. För att bli godkänd skall deltagaren ha haft ett aktivt deltagande vid diskussionstillfällena
- minst 70 procent av den maximala poängsumman vid teoretiska tester, med och utan hjälpmedel, skriftligt eller muntligt eller både skriftligt och muntligt

2.6 Ett bränsleeffektivt och miljövänligt körsätt

Syfte och mål

Sparsam körning är ett utbildningspaket om att köra sparsamt och ekonomiskt samtidigt som miljön värnas. Det handlar om teknik, miljö och ekonomi i samverkan. Konceptet används inom bland annat gymnasieskolor och trafikskolor. I körkortsutbildningen ingår att eleverna ska lära sig behärska ett sparsamt körsätt, och detta finns även med vid utbildningen av privata handledare. Sparsamt körsätt är en av bedömningspunkterna i provbedömningen för de olika behörigheterna.

Innehåll:

Repetition inom ramen för denna kurs genom information på Trafikverkets webbplats trafikverket.se:

- så kör du sparsamt med automatlåda
- snabbkurs – sparsam körning för personbil
- snabbkurs – sparsam körning för tunga fordon

<http://www.trafikverket.se/resa-och-trafik/Dina-val-gor-skillnad/Sparsam-korning/sa-kor-du-sparsamt/>

Undervisningsform

Datorbaserad utbildning

Kursen genomförs under den gemensamma teoriperioden och integreras i de andra ämnesområdena.

Krav för att bli godkänd:

För att bli godkänd krävs att deltagaren visar upp ett intyg om godkänd grundutbildning i sparsam körning för kursledaren, samt genomfört fortbildning på Trafikverket.se.